

SHAXS PSIXOLOGIYASI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Shaymardonova Yulduz Sobir qizi

Annotasiya: Mazkur ilmiy ish doirasida insonning psixologik salomatligini oshirish va shaxsiy rivojlanishga yordam berish maqsadida, psixoterapiya va pedagogik amaliyotda ham keng qo'llaniladi. Shaxs psixologiyasi ilmiy tadqiqotlar va amaliyotlar uchun zarur bo'lgan asosiy kontsepsiya va metodologiyalarni taklif qiladi. Shaxs psixologiyasi, inson shaxsining psixologik xususiyatlarini, uning ichki dunyosini, fikrlash usullari va his-tuyg'ularini o'rganadigan psixologiya sohasi hisoblanadi. Ushbu soha shaxsning individual o'ziga xos xususiyatlari, rivojlanish jarayoni, o'zini anglash va o'zini namoyon qilish tarzini tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: shaxs, psixologik xususiyatlar, ichki dunyo, fikrlash, his-tuyg'u, motivatsiya, o'zlikni anglash, xulq-atvor.

Аннотация: Психология личности, психология, изучающая физическую сферу человека, его внутренний мир, способы мышления и чувств. В ней анализируются индивидуальные особенности данного человека, производственный процесс, самосознание и способ самовыражения.

Ключевые слова: личность, лечение, внутренний мир, мышление, чувство, мотивация, личность, поведение.

Abstract: Personality psychology is the psychology that studies the physical sphere of a person, his inner world, ways of thinking and feelings. It analyzes the individual characteristics of this person, the process of production, self-awareness and selfexpression.

Keywords: personal, treatment, inner world, thinking, feelings, motivation, selfawareness, behavior.

Kirish: Shaxs psixologiyasi — insonning psixologik tuzilishini, uning ichki dunyosini va o'zini qanday anglashini o'rganadigan psixologiyaning muhim sohasidir. Bu soha, shaxsning individual xususiyatlari, o'zgarishlar va rivojlanish jarayonlarini tahlil qilib, uning fikrlash tarzini, his-tuyg'ularini, ehtiyojlarini va ijtimoiy munosabatlarini o'rganadi. Shaxs psixologiyasining asosiy maqsadi insonning o'ziga xosligini, shaxsiy fazilatlarini va motivatsiyasini tushunishga yordam berishdir.

Asosiy qism: Shaxs psixologiyasi o'z ichiga shaxsiy rivojlanish, o'zini anglash, xulqatvorni tahlil qilish va ijtimoiy aloqalarni o'rganishni oladi. Bu soha shaxsning o'zini ifodalash, qarorlar qabul qilish va ijtimoiy muhitda qanday munosabatda bo'lishini aniqlashga yordam beradi. Psixologik salomatlikni mustahkamlash va shaxsiy rivojlanish uchun bu bilimlar amaliyotda, masalan, psixoterapiya, pedagogika va maslahat xizmatlarida keng qo'llaniladi. Shaxs psixologiyasi, shuningdek, shaxsning o'zgarishlarga qanday moslashishini, ichki motivatsiyasini va atrof-muhit bilan aloqalarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Bu fan, psixologik o'zgarishlar va rivojlanishlarni chuqur o'rganishga imkon beradi va shaxsning turli hayotiy vaziyatlarda qanday munosabatda bo'lishini tushunishga yordam beradi. Shaxs psixologiyasining asosiy qismi shaxsning tuzilishi, rivojlanishi, motivatsiyasi, hissiy holatlari va ijtimoiy munosabatlarini o'rganishdan iborat. Ushbu sohada asosiy yo'nalishlar quyidagilar:

1. Shaxsning tuzilishi: Shaxs psixologiyasining birinchi va muhim jihati uning tuzilishini o'rganishdir. Shaxsning tuzilishi, psixologik xususiyatlar va uning ichki tizimlari haqida gapiradi. Bu tuzilma ongli va ongsiz psixik jarayonlarni o'z ichiga oladi. Freydning psixoanalitik nazariyasiga ko'ra, shaxsning tuzilishi id, ego va super-ego kabi uch asosiy qismdan iborat. Id — insonning tabiiy, hayvonsimon ehtiyojlarini ifodalaydi, ego — ongli va muvozanatli xulq-atvorni tashkil etadi, super-ego esa moral me'yorlarni va ijtimoiy talablarni ifodalaydi.

2. Shaxsning rivojlanishi: Shaxsning rivojlanishi, uning hayot davomida qaysi bosqichlardan o'tishi va qanday psixologik o'zgarishlar yuz berishini o'rganadi. Insonning rivojlanishida bolalikdan boshlab o'rganilgan fazilatlar, o'zini anglash, muayyan tajribalar va ijtimoiy ta'sirlar katta rol o'ynaydi. Jean Piaget, Erik Erikson kabi olimlar shaxsning rivojlanishini bosqichma-bosqich o'rganishgan.

3. Motivatsiya: Shaxsning motivatsiyasi uning harakatlarini va qarorlarini shakllantiradigan asosiy omil hisoblanadi. Motivatsiya shaxsning ehtiyojlari, orzulari va maqsadlariga bog'liq bo'lib, ularni amalga oshirishga undaydi. Maslowning ehtiyojlar piramidasiga ko'ra, insonning motivatsiyasi jismoniy ehtiyojlardan boshlab, xavfsizlik, ijtimoiy aloqalar, hurmat va o'zini namoyon qilish ehtiyojlariga qadar rivojlanadi.

4. Shaxsning his-tuyg'ulari: Shaxsning hissiy holatlari uning xulq-atvoriga va qarorlariga ta'sir qiladi. Hissiyotlar, shuningdek, shaxsning o'zini tushunishi va boshqalar bilan munosabatlari uchun muhimdir. Qo'rquv, qayg'u, baxt, quvonch kabi hissiyotlar shaxsning ichki holatlarini ifodalashda va boshqarishda asosiy rol o'ynaydi. Psixologiya, shaxsning hissiyotlarini tahlil qilish va ularni qanday boshqarishni o'rganishga yordam beradi.

5. Xulq-atvor va qarorlar qabul qilish: Shaxsning xulq-atvori, uning muhitga qanday munosabatda bo'lishini va qanday qarorlar qabul qilishini belgilaydi. Xulq-atvor, shaxsning psixologik xususiyatlariga, tarbiyasiga va atrof-muhitga bog'liq holda shakllanadi. Qarorlar qabul qilish jarayonida, shaxsning ehtiyojlari, hissiyotlari, va psixologik omillar katta ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa:

Shaxs psixologiyasi insonning ichki dunyosini, psixologik xususiyatlarini, histuyg'ularini, motivatsiyasini va ijtimoiy munosabatlarini o'rganadigan muhim soha hisoblanadi. Ushbu fan shaxsning tuzilishi, rivojlanishi, o'zini anglash jarayonlari va shaxsiy o'sishiga asosiy e'tibor qaratadi. Shaxsning psixologik xususiyatlarini tahlil qilish, uning xulq-atvorini va qarorlar qabul

qilish jarayonlarini tushunishga imkon beradi. Shaxsning ijtimoiy aloqalari, o'zini namoyon qilish usullari va hissiy holatlari uning psixologik salomatligi va shaxsiy rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Erikson, E. H. (1963). Yosh: O'zgarish va chaqiriqlar. Asosiy nashr.
2. Piaget, J. (1972). Bolalarning psixologiyasi. Asosiy nashr.
3. Maslow, A. H. (1943). Inson motivatsiyasi nazariyasi. P sixologik Sharh, 50(4), 370– 396.
4. Kohlberg, L. (1981). Axloqiy rivojlanish haqida insho, 1-jild: Axloqiy rivojlanish falsafasi. Harper & Row.